

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у червні 2025 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

Загальні питання

З нагоди Дня Конституції України, який відзначають 28 червня, Президент Володимир Зеленський вручив видатним українцям державні нагороди. Урочисті заходи відбулися в Києві на Софійській площі. Зокрема найвищого державного звання Героя України (помертньо) відзначено журналістку, волонтерку й парамедикиню І. Цибух. Орден «За заслуги» II ступеня отримав телеоператор *Reuters* в Україні І. Любиш-Кірдей. Орденом «За заслуги» III ступеня відзначено мецената та благодійника, фундатора Музею сучасного українського мистецтва Корсаків, голову Ради директорів інвестиційної компанії *VolWest Group* В. Корсака. Орденом княгині Ольги I ступеня нагороджено художницю Л. Мешкову. Почесне звання «Народний артист України» присвоєно артистові – провідному майстру сцени Одеського академічного українського музично-драматичного театру імені В. С. Василька І. Геращенко, артистові балету – провідному майстру сцени Національного академічного театру опери та балету України імені Т. Г. Шевченка» (Київ) М. Сухорукову, артистові – провідному майстру сцени Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру імені М. Куліша С. Михайловському, доцентів кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін Коледжу хореографічного мистецтва «Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря» Д. Клявіну. Звання «Народний художник України» отримав художник, віцепрезидент Національної академії мистецтв України Ю. Вакуленко.

5 червня у столичному Національному центрі театрального мистецтва імені Леся Курбаса відбулася церемонія нагородження лауреатів премії імені Леся Танюка «За збереження історичної пам'яті», яка присуджується щороку за внесок у збереження та популяризацію української історії, не спотвореної імперськими міфами. Її заснували правозахисна організація «Меморіал» імені Василя Стуса, Національний центр театрального мистецтва імені Леся Курбаса та видавництво «Дух і літера». Цьогоріч премію отримали: Р. Мокрик – за силу пам'яті про бунтівне покоління; М. Дзюба – за силу пам'яті про своє і спільне, про прожите і пережите; Л. Бондарук – за силу пам'яті про

прямостояння; Ж. Ніва – за силу слова Стуса французькою.

Вшанування пам'яті

17 червня у Києві відкрито перший в Україні Меморіал воєнним розвідникам. Меморіальний комплекс складається з двох стел у формі крил і щитів, між якими розміщено простір тиші з іменами героїв. На центральному елементі пам'ятника – слово *Aeternitas* («Вічність»), викарбуване латиною та іншими мовами світу для відображення інтернаціонального характеру боротьби: разом з українцями в лавах воєнної розвідки служать іноземні добровольці з понад 50 країн світу. З висоти композиція нагадує форму ока сови – символ пильності, захисту та невидимої присутності. Автори Меморіалу воєнним розвідникам – архітектор А. Лесюк і скульптор Н. Білик.

24 червня у столичному парку Володимирська гірка встановлено тимчасову інсталяцію «Тіні присутності». Її присвячено людям, які зникли безвісти за особливих обставин. Тематична інсталяція представлена у вигляді декількох чорних фігур-силуетів людей різного віку та статі. За задумом, це візуальне нагадування про тих, кого немає поруч, але про кого пам'ятають. Проект створено за підтримки програми «Партнерство за сильну Україну», що фінансується урядами низки європейських країн.

25 червня у Києві презентовано новий артоб'єкт під назвою «Усвідомлення» як знак подяки воїнам Сил територіальної оборони. Скульптурна композиція покликана допомогти осмислити внутрішні зміни, через які пройшов кожен українець після початку широкомасштабного російського вторгнення: від шоку і розгубленості до рішучості, сили й єднання. Автори роботи – українські скульптори Єгор і Микита Зігури.

1 червня у Музеї народної архітектури та побуту імені Климентія Шептицького у Львові відбувся благодійний фестиваль «ЧекаFest», присвячений пам'яті парамедикині та журналістки Ірини Цибух. Програма складалася з освітньої та музичної частини. Говорили, зокрема, про важливі для Ірини теми – це медіаграмотність і вшанування полеглих військовослужбовців. Гостями фестивалю стали музичні гурти «Назва», «Крихітка» та співачка М. Круть. Зібрані на події гроші буде спрямовано на обладнання для медичного батальйону «Госпітальєри».

28 червня на території Палацу Потоцьких в Івано-Франківську проведено фестиваль «ЧеFest» пам'яті захисника і музиканта Андрія Чепіля. Серед учасників дійства – гурти «Ot Vinta», «Rock-H / Рокаш», «Хорея Козацька» та «КоралЛі». Виступив і оркестр військової частини 1241 Національної гвардії України. В межах фестивалю було відкрито мурал від митця Я. Стеценка на честь Андрія Чепіля, а також влаштовано благодійний аукціон. Головний лот – трембіта загиблого музиканта.

Медіа

6 червня у Києві в стінах Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського відбувся Другий фестиваль документалістики «Війна в

об'єктиві», започаткований у 2024 році Відділом комунікацій Командування Сил територіальної оборони ЗСУ («ТРО Медіа»). Подія об'єднала митців, журналістів і військових навколо теми національного спротиву. В межах заходу відбувся конкурс журналістських і документальних робіт, присвячених боротьбі українців за свободу. Переможців у кількох номінаціях обирало професійне журі, до складу якого увійшли військові з досвідом журналістської роботи в цивільному житті. Пам'ятні призи цього року отримали: Є. Криворучко (Кордон.Медіа) – «Фоторепортаж»; Д. Фіонік (*Liga.net*) – «Текстовий репортаж»; А. Жолоб (FM Галичина) – «Радіорепортаж / подкаст»; Д. Клименко («Гвара Медіа») – «Найкращий оператор»; О. Савоскіна, О. Нікулін (*hromadske*) – «Відеорепортаж»; А. Рокитна (РБК-Україна) – «Інтерв'ю»; С. Божок («Вечірній Київ») – «Улюбленець глядацьких симпатій»; пресофіцер 100 окремої механізованої бригади С. Хомінський – «Найкращий комунікаційник ЗСУ»; режисер стрічки «Під небом» В. Єрмоленко (телеканал «Дім») – «Документальний фільм»; О. Каліновська (5 телеканал) – Спеціальна відзнака «У війни немає статі» від Національної спілки кінематографістів України. 7 червня у столичному Будинку кіно пройшов показ фільмів-фіналістів фестивалю «Війна в об'єктиві». А вже 14–15 червня у Будинку офіцерів у Львові в межах фестивалю «Війна в об'єктиві» відбулися прем'єри документальних кіноробіт «Маленькі люди, які розв'язали велику війну» П. Неугодова, «Сасенко. Спадок, що надихає» О. Ткачука, «Готові до спротиву. 103 бригада ТРО ЗСУ» М. Кобилюка. Захід у Львові організовано за спільної ініціативи «ТРО Медіа» та Національної спілки кінематографістів України.

Благодійність

14 червня Національний академічний оркестр народних інструментів України провів у київському просторі *Sense Hub Kyiv* благодійний концерт задля підтримки 12 бригади спецпризначення «Азов» Національної гвардії України. Солісти оркестру підготували для гостей світові хіти у виконанні традиційних українських інструментів – бандури, цимбалів, трембіти та інших.

17 червня у Національному історико-меморіальному заповіднику «Бабин Яр» у столиці відбувся поетичний вечір С. Жадана «Мак і пам'ять», під час якого було зібрано 500 тисяч гривень для бригади «Хартія» Національної гвардії України. С. Жадан читав свої нові вірші про війну, втрати, силу вистояти. Прозвучали також твори П. Целана в українському перекладі.

21 червня у Києві на Льодовому стадіоні пройшов перший благодійний музичний фестиваль *Music Box Fest*, реалізований у партнерстві з благодійним фондом «Хто, якщо не ми». Мета – збір коштів на створення дитячого блоку трансплантації кісткового мозку в Медичному центрі родинного здоров'я у Дніпрі. Серед учасників фестивалю – такі популярні українські виконавці, як І. Білик, Д. Монатік, З. Огнєвіч, *Dorofeeva*, *Melovin*, *Wellboy*, А. Пивоваров у супроводі Хорової капели ім. Ревуцького, гурти «Tvorchi», «Kalush Orchestra», «Kazka» та інші.

12 червня у Львівському академічному театрі імені Леся Курбаса відбувся благодійний вечір на підтримку Збройних сил України – аудіовізуальний поетичний перформанс «Історії надії та відваги». Подію організували львівське видавництво аудіокниг *Audiostories* та поетка Ю. Мусаковська. Перформанс поєднав поезію А. Дроня, Л. Жарікової, Ф. Рудого, Є. Тур, І. Мітрова та музику композитора А. Бемби, а продюсер В. Ольшанський додав у нього аудіозаписи з лівого берега Дніпра на Херсонщині та прифронтового Краматорська на Донеччині.

26 червня у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. С. Крушельницької пройшов мистецький захід «Гніздовський. Бортнянський. Українська історія свободи», спрямований на збір коштів для 13 бригади оперативного призначення «Хартія» Національної гвардії України. Програма вечора включала: виступ камерного хору Львівської національної опери під керівництвом В. Яценка; розповіді про історію творчості Я. Гніздовського від автора колекції «Гніздовськіана» В. Кіпіані, а також про роль культури під час війни від історика С. Семенченка. Особлива частина вечора – тихий благодійний аукціон робіт Я. Гніздовського.

Наприкінці 98-го сезону колектив Миколаївського національного академічного українського театру драми та музичної комедії перерахував 65 тисяч гривень на потреби Благодійного фонду «Воїнам України», а також двох військових підрозділів – 34 окремого мотопіхотного батальйону 57 бригади (де служить провідний актор театру М. Тамарянський), 2 батальйону 35 бригади морської піхоти (де служить рідний брат провідного артиста театру Є. Студзінського).

13–15 червня у Луцьку проведено благодійний ярмарок «Книжковий двіж» з ініціативи бренду «Шипелик», літературної платформи «Фронтера» та благодійного фонду «Ангар.Україна». Метою ярмарку був збір коштів на FPV-дрони для українських військових. До події долучилися видавництва, волонтери та благодійники. БФ «Ангар.Україна» провів аукціон книг, які спеціально для ярмарку надали літературознавця Б. Романцова, блогер Клятий Раціоналіст, письменник В. Станчишин, письменниця О. Пшенична та команда *The Ukrainians*. Не реалізовані книжки буде відправлено у Сновську публічну бібліотеку, що на Чернігівщині.

Гурт «Курган і Agregat» перерахував на потреби Збройних сил України понад дев'ять мільйонів гривень, що зібрав під час благодійного концерту в Києві зявдяки продажу квитків та донатів від глядачів. Концерт був частиною туру Україною на підтримку нового альбому «Поле каніфолі».

Гурт «Vivienne Mort» завершив благодійний тур «Фата», який охопив вісім міст – Житомир, Рівне, Тернопіль, Івано-Франківськ, Чернівці, Хмельницький, Вінницю та Київ. Зібрані мільйон гривень буде спрямовано на медичну евакуацію поранених бійців, зокрема, на переобладнання кейсєваків для бойових медиків 1-го корпусу НГУ «Азов».

Український художник П. Маков передав одну зі своїх картин на благодійність, аби підтримати дітей, повернутих з тимчасово окупованих

територій. 1 червня БФ «Фундація Майбутнього» виставив роботу «Коротка розповідь про місто» на аукціон.

Культура та мистецтво для людей з інвалідністю

У червні Київський академічний театр на Печерську показав вистави з аудіоописом для людей із порушенням зору. Зокрема разом із агенцією *Slovom* у театрі було створено закадровий опис візуальної частини двох вистав – «Розпусник» Е.-У. Шмітта та нової постановки «Ліниві та ніжні» за поезією Ю. Іздрика.

Культурно-мистецькі проєкти

26 червня у Києві в саду Національної кіностудії імені Олександра Довженка відбулися мистецькі заходи з нагоди Дня кримськотатарського прапора. У програмі були: виступи кримськотатарських музикантів – Ш. Зморки, Д. Османова й Е. Османа; танці та співи від І. Курт-Умера, Е. Бодурової та М. Мамбетової; ді-джей сет, натхнений кримськотатарською музикою від *Reshat_brat*; лекція про історію кримськотатарського прапора від Г. Абдулаєвої; ярмарок кримськотатарських майстрів тощо. Кошти, виручені з аукціону та розіграшу, буде спрямовано на збір Кримського фронту для ЗСУ. Організатори події: Меджліс кримськотатарського народу, ініціатива *Qadin divanı*, ДП «Кримський дім», *Q-HUB*.

26–29 червня в Українському малому драматичному театрі пройшов другий фестиваль локального мистецтва «Культ Києва», присвячений столиці, його культурі та знаковим постатям. Цьогорічний фокус – Київ шістдесятників. Аби розкрити цю тему, команда Малого театру підготувала різноманітну програму. До неї увійшли: театральна вистава «Холодна м'ята» за оповіданнями Г. Тютюнника, камерна опера «Стус. Перехожий» музично-театрального колективу «DakhTrío», поетична мандрівка «Невтишими» режисерки М. Шварнєвої, перегляд документальної стрічки «Алла Горська. Штрихи до портрета» та її обговорення з творцями кіно і представниками «Фонду Алли Горської та Віктора Зарецького», камерна виставка А. Сумара «Вулиця», ярмарок локальних брендів, благодійний аукціон і виступ гурту «МОВА».

20–22 червня столичний Національний ботанічний сад імені М. Гришка став ареною ювілейного, двадцятого за ліком, Міжнародного етнічного фестивалю «Країна Мрій». Проєкт популяризує українську культуру, фольклор та народні ремесла. Засновник та ідейний натхненник фестивалю – музикант, композитор О. Скрипка. Цьогоріч відвідувачам презентували найкращі взірці української та світової музики, ярмаркове різномаїття, книжкові вернісажі, паради вишиванок, автентичні майстер-класи, дитячу та козацьку галявини тощо. На етносцені «Край Рай» виступили колективи, які є носіями українських традицій, зокрема, гурти «Бурдон», «Хорея Козацька» та «Божичі». На головній «Сцені Мрій» звучали етно, рок та фольклорні мотиви. «Кримська сцена: *Lavanda tarlası*» об'єднала багато затишних локацій для відпочинку, де для гостей було організовано виступи кримськотатарських артистів і гуртів (*Aziza Eskender*, Джеміль Каріков, *Ismail Kurt-Umer* та *Shopping Hour Grp*, Станція Сиваш,

Євшан-зілля), публічні дискусії, лекторій від центру «Кримські студії», читанням поезії та прози від «Кримського інжиру», виставки та інші активності для дітей і дорослих. Новинкою нинішньої «Країни Мрій» стали «Героїчна сцена» військових і ветеранів, а також етноквест «Шалені мандри», розроблений компанією *Ingame*. На фестивалній локації діяв збір від фонду *Way To Ukraine* на військову вантажівку *STEYR 1291* для інженерної роти 120 Бригади ТРО.

7 червня у Національному музеї народної архітектури та побуту України у Пирогові просто неба відбувся щорічний фестиваль «Кобзарська Трійця» – свято живої української традиції, музики та обрядів. Захід об'єднав кобзарів, бандуристів і лірників з різних регіонів України. Традиційний кобзарський репертуар включав канти, псалми, українську епіку: думи, історичні та козацькі пісні, балади. Крім того, програму фестивалю склали: майстер-класи зі створення традиційних інструментів (кобз, бандур і лір); інтерактивна програма «Традиції зеленої неділі»; зелений борщ за давнім рецептом від команди І. Рудневської; Гала-концерт на Співочому полі – урочисте завершення фестивального дня.

15 червня у Бережанах на Тернопільщині пройшов перший в Україні фестиваль-конкурс «Чарівний світ ляльки-мотанки». Автори з десяти областей України та Чехії представили у шести номінаціях 52 ляльки. На території Бережанського замку діяли різноманітні локації: майстер-класи, дитячі імерсивні шоу, розваги й атракціони, а також виставки творчих робіт учасників фестивалю. Члени журі оцінили роботи майстринь і визначили переможців. Зокрема у номінації «Традиційна лялька-мотанка» гран-прі отримала Т. Саланська з селища Нововоронцовка Херсонської області за композицію «Українська сім'я». У номінації «Стилізована лялька-мотанка» найкращою стала тернополянка Л. Павлова з ляльками «Гуцульська пара». У номінації «Лялька-оберіг» гран-прі виборола

І. Харатін із селища Скала-Подільська Тернопільської області за роботу «Мудрість роду». Фестиваль-конкурс відбувся з ініціативи громадської організації «Воїни світла. Рубіжне» за підтримки Департаменту культури і туризму Тернопільської ОВДА та Тернопільського обласного методичного центру народної творчості.

Театр

Столичні театральні колективи презентували у червні низку нових вистав, серед яких: балет «Норовлива донька» на музику Л.-Ж. Фердинанда Герольда в хореографії Ф. Аштона (Національний академічний театр опери та балету України імені Т. Г. Шевченка); «Арлезіанка» за п'єсою А. Доде (Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка); «Земля» за мотивами повісті

О. Кобилянської (Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки); «Ханума» за п'єсою А. Цагарелі, музика Г. Канчелі (Київський національний академічний театр оперети); «Гедда Габлер» за Г. Ібсеном (Київський академічний драматичний театр на Подолі); «Чи одружиться нарешті

Фігаро?» за мотивами творів П. Бомарше, «Патетична соната» за п'єсою М. Куліша (Київський національний академічний Молодий театр); «Учитель» за п'єсою І. Франка (Український малий драматичний театр); «Метод 46» за п'єсою К. Пенькової «Бути майстром» («Дикий театр»); балет «На прекрасному блакитному Дунаї» на музику Й. Штрауса (Академічний театр «Київ Модерн-балет» на сцені Міжнародного центру культури і мистецтв Федерації профспілок України); «Посестри» за текстами Ю. Воборнікової-Головко («Театр воєнних дій» на сцені *Try Teatry Hub*).

15–20 червня в Івано-Франківську тривав другий Український шекспірівський фестиваль, засновником і організатором якого є Івано-Франківський національний академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка. Офіційне відкриття відбулося на новій сцені-патіо у внутрішньому дворіку Франківського драмтеатру, який було відкрито спеціально для цієї події. У програмі – вистави українських театрів, публічні виступи і розмови, театрознавча школа, покази фільмів з акцентом на сучасне прочитання текстів В. Шекспіра. Цьогоріч свої найкращі постановки представили: Луганський обласний академічний музично-драматичний театр – «Багато галасу з нічого»; Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка (Київ) – «Макбет»; Київський академічний драматичний театр на Подолі – «Як стихне шуру-буря зла»; Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. В. Василька – «Комедія помилок»; Закарпатський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. братів Шерегіїв – «Річард III»; Івано-Франківський національний академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка – «Romeo & Juliet» та ін.

Серед театральних прем'єр цього місяця: балет «Соляріс» за мотивами однойменного роману С. Лема на музику О. Родіна (Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької); мюзикл «Кулі над Бродвеєм» за однойменним твором В. Аллена (Львівський національний академічний український драматичний театр ім. М. Заньковецької); «Абсолютно вільні» за п'єсою М. Смілянець (Івано-Франківський національний академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка); «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра у перекладі Ю. Андруховича (Хмельницький обласний академічний музично-драматичний театр ім. Михайла Старицького); «Кохання. Копи. КАЯТЯ» за мотивами п'єси А. Галас «Вальпургієва ніч» (Чернівецький обласний український музично-драматичний театр імені Ольги Кобилянської); «І все-таки я тебе зраджу» – за п'єсою Н. Нежданої (Театр «Химери» у Харкові).

Музика

7 червня у Національному академічному театрі опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка в Києві презентовано міжнародний мистецький проєкт «Музика заради миру», який є акцією вшанування пам'яті жертв війни та водночас актом солідарності міжнародної мистецької спільноти з українським народом. Понад 150 музикантів з України, Німеччини, Австрії та США виконали «Реквієм»

В. А. Моцарта та «Кантату часів війни» сучасного композитора Й. Відманна (Німеччина), яка в Україні прозвучала вперше. До прем'єрного виконання «Кантати» було залучено хор і оркестр Національної опери України та хор Капели Лятошинського Національного будинку музики. У ролі читця в «Кантаті» Й. Відманна виступила українська правозахисниця, голова організації «Центр громадянських свобод» О. Матвійчук. Проект «Музика заради миру» реалізується Міністерством культури та стратегічних комунікацій України, Національною оперою України імені Т. Г. Шевченка, Національним будинком музики, Благодійним фондом Марії Дідковської «Відкрита музика міста». 24 червня у Національній опері України відбувся спільний концерт провідних колективів української академічної музики – Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України та Національного ансамблю солістів «Київська камерата» під орудою головної диригентки «Київської камерати» і засновниці *Ukrainian Freedom Orchestra* К.-Л. Вілсон. У програмі вечора прозвучали Симфонія № 5 Г. Малера та Скрипковий концерт № 4 М. Скорика, а також уривок опери «Матері Херсона» українського композитора М. Коломійця, яку наступного сезону буде поставлено в Метрополітен-опера у Нью-Йорку (США).

14 та 15 червня на території столичного клубу «Keller» пройшов IV Фестиваль незалежної музики й культури «Брудний Пес». В межах фестивалю на п'яти сценах виступило понад 90 артистів, представляючи різні музичні жанри, включаючи реп, хіп-хоп, альтернативу, електроніку, експериментальну музику та «соге» жанри, такі як хардкор, дезкор і грайндкор. Організатори також акцентували на соціальній відповідальності, інклюзивності та підтримці регіональних артистів. Зокрема на нинішньому фестивалі виступили музиканти з Івано-Франківська, Одеси, Тернополя, Дніпра, Чернівців, Запоріжжя та Слов'янська (Донеччина). Для промо музичної події було запрошено українських художників-аніматорів. Так свої відео для «Брудного Пса» зробили стритстайл-мисткині сестри Фельдман та художники М. Лиськов і С. Сантімов. Героїнею візуального образу фестивалю стала собака Дафі з притулку «Хвостаті», аби привернути увагу до проблеми безпритульних тварин.

27–29 червня у Києві на території Національного комплексу «Експоцентр України» проведено фестиваль попкультури 1990-х і 2000-х «Покоління». На сцену вийшли І. Білик, Гайтана, гурти «СКАЙ», «ТНМКонго» та інші зірки минулих десятиліть, а І. Кондратюк провів культове «Караоке на майдані» у форматі великого шоу. Благодійна мета заходу – підтримка Третьої штурмової бригади.

1–22 червня у Рівному тривав III Музичний фестиваль «Рівненські класичні резиденції», присвячений відродженню європейських музичних традицій у місті. Програма включала: сім концертів, зокрема за участі Академічного камерного оркестру Рівненської обласної філармонії на чолі з диригенткою Ф. Кінле (Німеччина); лекцію музикознавиці С. Олійник; майстер-клас барокового танцю від Д. Гриценюк; презентацію книги С. Калько «На місці трьох святинь» про костел, який став органним.

15–18 червня в Ужгороді на сцені Закарпатської обласної філармонії та у мистецькому просторі Закарпатського обласного художнього музею ім. Й. Бокшая відбулися події IX Фестивалю сучасної духовної музики, який організовує Академічний камерний хор «Кантус». Після майже шести років перерви, зумовленої пандемією та початком повномасштабної війни, фестиваль запросив послухати музику, написану переважно українськими композиторами впродовж останніх років. Це композиції В. Сильвестрова, О. Козаренка, В. Зубицького, О. Родіна, І. Карабиця, З. Алмаші, Г. Ляшенка та Б. Фроляк, зокрема її твір «Надія», що пролунав в Ужгороді вперше. Виконавці концертних програм: Академічний симфонічний оркестр Закарпатської обласної філармонії (диригентка В. Свалявчик-Цанько); Національний ансамбль солістів «Київська камерата» (диригентка К.-Л. Вілсон); Академічний камерний хор «Кантус» (художній керівник Е. Сокач).

21 червня Львів вже втринадцяте долучився до міжнародної ініціативи *Make Music Day*, також відомої як «Свято музики». Цього дня музика лунала на численних локаціях міста, включаючи парки, площі, двори, кафе, інші відкриті простори, а також у військових шпиталях та реабілітаційних центрах. Окрім музичної складової, подія мала на меті збір коштів на підтримку українських військових, зокрема, на потреби 3 окремої штурмової бригади.

Візуальні мистецтва

24 червня у Києві в Національному художньому музеї України відкрито першу частину польсько-українського виставкового проєкту «Різні місця». Він об'єднав сучасних митців з Польщі і України, твори яких говорять про досвід в контексті війни, – різний, але зумовлений змінами, що сталися після 24 лютого 2022 року. В межах нинішньої виставки, яка зосереджена на мистецтві з Польщі, представлено також відеоінсталяцію «Одна хвилина». Робота складається з фотографій то відео українських митців – військових і волонтерів. Свої візуальні історії надали Є. Арлов, Д. Чичкан, Є. Коршунов, П. Ковач, Д. Панкратов і М. Роботов. Експозицію можна було побачити до 10 серпня.

26 червня у стінах Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал» стартував новий проєкт під назвою «Херсон. Степ тримає». Це документально-містична виставка, присвячена Херсонщині та її стійкості, що включає інсталяції, спеціально розроблені архітектором експозиції О. Бурлакою, відео-, фотопроекти й понад тридцять мультимедійних матеріалів. В основу проєкту лягли фільми Р. Бондарчука «Українські шерифи», «Редакція» та «Вулкан». Виставковий простір охопив п'ять залів Мистецького арсеналу, один з яких присвячено архіву херсонського фотокореспондента А. Матросова. Окремо експоновано матеріали проєкту «Архів війни», що документує воєнні злочини росії проти України. Виставка працюватиме до 28 вересня.

12–29 червня у Національному центрі Олександра Довженка тривала виставка «ІМБАІапсе» – підсумок експериментального проєкту Музею воєнного дитинства, а саме лабораторії сучасного мистецтва та документування під назвою «ІМBALANCE». Вона стала своєрідним портретом сучасних українських

підлітків, які дорослішають у реаліях війни та глобальної нестабільності. Учасники лабораторії продемонстрували у цій експозиції власні художні висловлювання, створені під менторством мультимедійної художниці з Краматорська

Д. Молокоєдової, дослідниці теми пам'яті та дитинства. В межах виставки пройшли кураторські екскурсії, покази короткометражних фільмів та панельні дискусії.

У столичних музеях й інших мистецьких просторах розпочали роботу виставкові проєкти: «БЖ–Арт: на правах спільноти» – живопис, скульптури, інсталяції, відео, лендарт, перформанси 45 митців із різних міст України та діаспори (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Сцена і час» – сценографічні ескізи, макети та костюми Л. Нагорної, створені для театральних постановок (Музей театального, музичного і кіномистецтва України); «Вершник у часі» – роботи Г. Міміношвілі з кераміки, дерева, порцеляни, а також живописні твори та макети (Будинок митрополита Національного заповідника «Софія Київська»); «Моя квітуча Україно» – близько 60 картин 15-річного художника Д. Ноздрі, «Согрогі Prolog...» («Ближче до тіла...») – роботи художниці О. Брензович, зокрема 12 тунік і 7 хоругв (Велика лаврська дзвіниця Національного заповідника «Києво-Печерська лавра»); «Погляд крізь реальність» – живопис і скульптура митців із різних регіонів України: І. Максимової, О. Семака, В. Метика, Л. Жданової, В. Манжоса, Н. Свободи та ін. (Галерея мистецтв «Лавра»); «Форма неосяжності Людмили Мешкової» – роботи української керамістки, зокрема монументальне панно «Майська ніч» (Національний центр «Український дім»); «Під небом Києва» – живописний літопис столиці від Л. Селянко (Музей української діаспори); «Коли каштани в Києві цвітуть» – твори сучасних українських митців, натхненні київськими каштанами: О. Зарецької, О. Грехова, А. Гаєвої, К. Вільховецької, В. Бланш, К. Беслік, В. Мухіної, Р. Дзюби та ін. (Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського); «Леда та Лебідь. Занепалий Янгол» – ескізи та цифрові композиції І. Редкіна (галерея «Митець» Національної спілки художників України); «Мистецькі рефлексії львівської школи живопису» – понад 60 творів із колекції галереї («Нью арт»); «Посміхайся» – серія портретів О. Сая («Voloshyn Gallery»); «Двоє – вічність у мистецтві» – творчий спадок українських митців С. Смирнова та С. Шаматріна (галерея «Imagine Point»); «Зшивати небо» – текстильні роботи, графіка та мозаїка художниць Д. Кузьмич і С. Селезньової («The Naked Room»); «Бурлюк. Символи» – три десятки маловідомих робіт Д. Бурлюка з приватних колекцій (галерея «Vakulenko Art Consulting»); «Time and Life» – картини В. Шерешевського (ЦСМ «Білий світ»); «Абстрагована реальність» – декілька десятків робіт М. Наєждіна з музейних зібрань та приватних колекцій, представлених до 90-річчя від дня народження художника (галерея «ABC-арт»); «Селекція цінностей» – живопис, графіка, скульптури, арттекстиль та відеоарт українських митців, серед яких Р. Сірий, М. Бачкур, В. Манжос (Waone), О. Заремба та ін. («Voitok Gallery»); «Пульс» – перформативний одяг Л. Галушко («Squat 17b»); «Хвилі» – живопис і скульптури

М. Кривенка (мистецький простір галереї «Mistrika»); «Джайн Джейран» – роботи художниці Д. Халілової (мистецька студія «Thesteinstudio»); «Я ненавиджу фотографувати» – знімки Д. «Ореста» Козацького (простір «Pen»); «Гуаро» – живопис М. Шклярука (Молодіжний дім).

7–9 червня на площі біля Софії Київської демонструвалася художня інсталяція «Black Cloud» («Чорна хмара»), розроблена для участі у фестивалі незалежного мистецтва *Burning Man 2025* у Неваді (США). Вона має форму грозової хмари, символізуючи тривогу та попередження про небезпеку. Об'ємна скульптура 30 метрів завдовжки складається з десятків чорних хмарин і періодично оживає, імітуючи блискавки та звуки війни, записані у Запоріжжі. Автори інсталяції – художник О. Сай і засновник благодійного фонду «Повернися живим» В. Дейнега.

12 червня на Майдані Незалежності у столиці представлено відтворену мозаїку Алли Горської «Боривітер». Оригінальна робота була частково знищена у Маріуполі внаслідок російського обстрілу. Для відтворення панно, що є його точною копією, долучилися 15 художників-монументалістів і дослідників – А. Лелюк, Т. Тадай, І. Леві, О. Чикало, А. Сегал, Т. Турлюн, П. Пискурьова, А. Антонець, Т. Бакум, А. Фішер, Г. Круть. Очолили команду онука Алли Горської О. Зарецька та культурна менеджерка Н. Іщенко. Також було створено другу копію панно, розділену на 1250 фрагментів. Їх можна придбати, долучившись у такий спосіб до майбутнього відновлення «Боривітра» у визволеному Маріуполі. Кошти від продажу фрагментів підуть на реставрацію останньої вцілілої роботи Алли Горської «Вітер» у Києві, а також на організацію туру копії «Боривітра» іншими містами України та світу. Проєкт ініціювали маркетплейс *ROZETKA* разом із громадською організацією *Ukraine WOW* і Фондом Алли Горської та Віктора Зарецького.

19 червня у Києві відбулася церемонія нагородження переможців мистецької премії *PinchukArtCentre 2025*. Головну премію восьмого конкурсу здобула

Л. Васильченко й автоматично увійшла до списку номінантів міжнародної премії в галузі сучасного мистецтва *Future Generation Art Prize*. Першою Спеціальною премією нагороджено К. Алійник. Приз громадськості та другу Спеціальну премію отримав Є. Коршунов. Також цього року спеціальною позаконкурсною відзнакою було вшановано пам'ять Вероніки Кожушко – молоді художниці з Харкова, яка подала заявку на участь у цьому проєкті, але трагічно загинула 30 серпня 2024 року внаслідок російського ракетного удару. До складу журі увійшли: кураторка та письменниця К. Бакетц, артдиректор *PinchukArtCentre* Б. Гельдхоф, художниці А. Кахідзе та Л. Хоменко, мистецтвознавиця, критикиня М. Чиж. Роботи номінантів премії було представлено на виставці в артцентрі до 13 липня.

21 червня у *Jam Factory Art Center* у Львові стартувала міжнародна виставка «Коло невимовного». Головний проєкт доповнюють допоміжні, що відкрито у «Домі42», ЛКП «Львівське радіо» та Машинній залі Львівської

політехніки. Виставка розповідає про мистецькі практики в контексті війни та її наслідків. Вона поєднала візуальне мистецтво, звук і перформанс. Учасники – митці та мисткині Я. Коновалова, К. Копецькіна, А.-М. Кучеренко, Б. Михайлов, Я. Педан,

О. Радинський та інші. А для заглиблення у тему зацікавленій аудиторії запропоновано публічну програму «Крейдяне коло». Дискусії тривали впродовж тижня після відкриття виставки. «Коло невимовного» є проєктом «Фактури 10», ключової ініціативи *RIBBON International*, головною кураторкою і художньою директоркою якої виступає М. Кузьма.

У містах України відкрито виставки: «Закодовані послання» – живопис, графіка, фото, колаж та інші медіа художника А. Степаненка (Центр інтелектуального мистецтва «Меркурій» у Львові); «Колір Еуропа» – картини О. Манюка (Італійський двір у Львові); «Ніхто зараз не грає в деберць, бо дуже важко підраховувати бали» – живопис А. Шапошникової, «Рефлектори» – керамічні інсталяції А. Сегеди (мистецьке укриття центру «Друк» у Харкові); «Змінне середовище» – серія ліноритів Е. Мамедова (простір *Coffee Divers* у Харкові); «Сила Віри» – картини О. Шипелик (культурний центр «Менора» в Дніпрі); «Плеяди: до 160-річчя Одеського художнього фахового коледжу» – ретроспектива учнівських робіт, що відображає історію коледжу (Одеський національний художній музей); «Оберт» – кераміка та живопис Л. Давиденко, «На перетині часу та простору» – картини одеського художника Д. Величка (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Кольорові промені» – 25 робіт живопису, графіки та барельєфів А. Коренкової (молодіжний центр «Квадрат»); «Витяті в місті Марії» – витинанки маріупольської народної майстрині А. Юрківської (Рівненський міський будинок культури).

Музейна справа

19 червня у Києві в Національному художньому музеї України презентовано виставковий проєкт «Спецфонд. Нові дослідження» – фінальний етап багаторічної наукової роботи, яка повертає із забуття імена митців українського модернізму першої половини ХХ століття. У трьох залах розміщено роботи Д. Бурлюка, В. Пальмова, Є. Світличного, Л. Крамаренка, А. Черкаського, Ю. Садиленка, В. Сильвестрова, І. Падалки, О. Павленко та інших художників, чиї роботи опинилися в 1937–1939 роках у так званому Спецфонді – спеціально створеному засекреченому зібранні картин українських митців, яких радянська влада зарахувала до формалістів, націоналістів та ворогів народу. Ці твори донедавна залишалися недоступними для дослідників та публіки. Побачити їх можна до кінця літа.

6 червня у столичному Національному музеї мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків відкрито виставку «Бентежні роки. Митці з України в *Ecole de Paris*». Вона занурює в атмосферу Парижа першої половини ХХ століття, коли там діяла міжнародна спільнота митців, відома як «Паризька школа». Особливий акцент – на художниках з України. Виставка включає живопис та літографії з приватних колекцій, зокрема твори О. Грищенка, М. Глуценка, В. Хмелюка,

С. Делоне, Ж. Шапіро, В. Баранова-Россіне, та документальний фільм, наданий паризькою студією *Light Cone*. Крім того, 26 червня Музей Ханенків розгорнув експозицію під назвою «7» – це «Мистецтво»: бібліотека Музею Ханенків» про історію унікальної книгозбірні Ханенків та створеної на її основі музейної бібліотеки. У показі – архівні документи, мистецькі видання, книги з дарчими написами, іменні примірники, листівки, репродукції та 3D-реконструкція бібліотеки Ханенків. Обидва виставкові проєкти триватимуть до 14 вересня.

4 червня Музей історії міста Києва та його філія «Музей авангарду» представили четверту виставку в межах проєкту «Український авангард. Еволюція. Поповнення колекції». Нинішню експозицію склали найновіші надходження до колекції – від раннього авангарду до мистецтва XX–XXI століть. Зокрема виставлено три автентичні музейні копії робіт Тараса Шевченка, а також твори

М. Кричевського, А. Горської, О. Заливахи, Г. Старицької, Н. Соболя, А. Тартаковського, М. Вітика, В. Буднікова, А. Гафинець, М. Новікова, Л. Медведя, В. Мамсікова та інших художників.

24 червня у Музеї книги і друкарства України на території Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» стартував виставковий проєкт «Пилип Орлик. Шлях гетьмана», присвячений 315-й річниці Конституції Пилипа Орлика та Дню Конституції України. Основою виставки є оригінальні експонати, безпосередньо пов'язані з постаттю гетьмана Пилипа Орлика: стародруки, історичні мапи, гравюри, зброя, кахлі з гербами Орликів та Мазепи, а також твори живопису з фондів самого музею та Національного заповідника «Гетьманська столиця». Вперше презентовано археологічні знахідки єдиної відомої садиби Орликів у Батурині. Доповнюють тему копії документів із Центрального державного історичного архіву України, Інституту рукопису НБУ імені В.І. Вернадського, архівів Швеції, Польщі та Франції. Виставка «Пилип Орлик. Шлях гетьмана» працюватиме до 1 грудня. Організатори – Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця», Департамент культури Київської міської державної адміністрації та Музей книги і друкарства України.

30 червня в Успенському соборі Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» розміщено виставку «Трійця Свята, слава Тобі!», що демонструє різноманітні іконографічні втілення Трійці, зокрема, українське сакральне мистецтво XVII–XVIII століть. Більш як три десятки експонатів виставлено для огляду вперше, серед них – барокові ікони, шитво, золотарство, гравюри.

18 червня Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» у Києві представив проєкт «Окупована спадщина» – експозицію реконструйованих чоловічих і жіночих строїв із шести нині тимчасово окупованих регіонів. Це візуальний проєкт, що документує одяг як носій культурного коду. Через відтворення знищених чи вивезених речей організатори повертають пам'ять про вишивку і традиції Харківщини, Луганщини, Донеччини, Запоріжжя, Херсонщини та Криму. Ініціативу реалізовано

зусиллями ГО «Всесвітній День Вишиванки» разом із Центром фольклору та етнографії КНУ ім. Тараса Шевченка за підтримки міжнародного фонду *ALIPH* та Європейського Союзу в партнерстві з Музеєм Івана Гончара. Автори концепції – письменниця, режисерка, громадська діячка Л. Воронюк та етнограф, колекціонер В. Щибря.

3 червня у Кривому Розі на Дніпропетровщині місцевий Центр сучасної культури влаштував фінальну презентацію результатів проєкту «Переосмислення музею» – кураторської та освітньої ініціативи, покликаної критично переосмислити наративи Криворізького історико-краєзнавчого музею через деколоніальну оптику. Протягом двох місяців учасники проєкту – митці, дослідниці, студенти й активісти Кривого Рогу, вивчали сучасні практики деколонізації музейних інституцій, аналізували експозиції історико-краєзнавчого музею, дискутували про травми модернізації, імперську спадщину та можливі альтернативи. Відтак було створено серію творів, аналітичних матеріалів та мистецьких пропозицій щодо оновлення музейної експозиції та простору. До програми також долучилися провідні українські музейники та дослідники, серед них – С. Бедарева (мистецтвознавиця, дослідниця постколоніального мистецтва), Л. Марущак (громадська організація «Музей відкрито на ремонт»), Є. Буцикіна та М. Хомченко (*PinchukArtCentre*), О. Жукова (музеологиня, пам'яткознавиця). Презентація результатів включала відкриту дискусію, показ аналітичних та візуальних напрацювань учасників, а також окреслення подальших кроків у трансформації музейного простору Кривого Рогу.

Збереження культурної спадщини

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України додало до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини нові елементи: обряд «Дівування» у Баштанці Миколаївської області (випікання весільного хліба); мосяжні традиції Гуцульщини (художня обробка металів).

Література

4 червня у столичному Музеї видатних діячів української культури представлено зібрання творів Олени Пчілки у 12-ти томах. Видавничий проєкт, присвячений 175-річчю від дня народження української письменниці, включає всю творчу спадщину Олени Пчілки, зокрема, поезію, прозу, драматургію та переклади. Тексти подано за автографами або першодруками, зберігаючи авторський стиль та мову. Видання стало можливим завдяки зусиллям наукової спільноти Волинського національного університету імені Лесі Українки та поціновувачам творчості Олени Пчілки. Для підготовки проєкту було використано матеріали з фондів Інституту літератури НАНУ, бібліотек, музеїв, архівів України, Болгарії й Чехії, а також родинний архів Косачів, що зберігається у фондовій колекції Музею видатних діячів української культури. Презентації багатотомника також пройшли в Музеї сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку (6 червня), в Літературно-меморіальному музеї

Лесі Українки у Звягелі на Житомирщині (14 червня), у Колодяжненському літературно-меморіальному музеї Лесі Українки на Волині (29 червня).

У Національному університеті «Києво-Могилянська академія» відбулася перша церемонія вручення премії з есеїстики Джудіт Турман. Її заснувала письменниця і журналістка Джудіт Турман (США) у співпраці з кафедрою літературознавства імені Володимира Моренця НаУКМА за підтримки Києво-Могилянської фундації в Україні. Цією премією щороку відзначатимуть найяскравіші молоді голоси української есеїстики серед студентів, аспірантів, викладачів, науковців і випускників НаУКМА віком до 30 років. Першою лауреаткою стала студентка магістерської програми зі спеціальності «Теорія, історія літератури та компаративістика» М. Копаньова за есей «Мови, якими я не мовчу: до (не)перекладності досвіду».

Літературну премію імені Бориса Нечерди здобув поет, журналіст і речник Міністерства оборони України Д. Лазуткін за поетичну збірку «Будемо жити вічно» («Видавництво Старого Лева», 2024 рік). Премія присуджується за пошуки нової поетичної мови й сміливі творчі експерименти, за самобутні художні відкриття та утвердження нових напрямів в українській поезії. Засновники – Ліга українських меценатів, редакція журналу «Київ» та Одеська організація Національної спілки письменників України.

6 червня у Львові нагороджено лауреатів X Всеукраїнської літературної премії імені Катерини Мандрик-Куйбіди, якою відзначають авторів поетичних збірок патріотичного спрямування. Першу премію отримала І. Білінська із Золочева Львівської області («Час кульбаб»). Другу премію – І. Ковальчук із Києва («Анестезія»). Третю премію – М. Данилевська-Милян зі Львова («Зорі на стежці»). Започаткували літературну премію імені Катерини Мандрик-Куйбіди Львівська обласна рада, Всеукраїнське братство ОУН-УПА та Львівська обласна організація Національної спілки письменників України.

14 червня в Залі літературної слави Львівської обласної організації Національної спілки письменників України урочисто вручили Всеукраїнську літературну премію імені Ірини Вільде. Нагороди удостоїлись Т. Яремчук зі Львова – за книгу малої прози «Чужі» (третя премія) та А. Кириченко з Білої Церкви, що на Київщині, – за збірку оповідань «Домбейко» (друга премія). Першу премію цього року не присуджували. У складі журі були майстри слова Н. Ковалик, О. Масляник, Л. Бернакевич, О. Кіс, О. Кришталева й І. Подольська.

6–8 червня в Одесі всі охочі мали можливість відвідати XXV Всеукраїнську виставку-форум «Українська книга на Одещині», ініційовану Одеською національною науковою бібліотекою. Захід проходив в межах «Інтелект-форуму – 2025» під егідою Міністерства культури та стратегічних комунікацій України у партнерстві з Українським інститутом книги. Він об'єднав читачів, авторів, бібліотекарів, представників видавництв, митців з різних куточків України. У програмі були: професійні дискусії про книговидання в умовах війни; презентації нових українських книжок; автограф-сесії; публічні інтерв'ю; творчі майданчики; виїзне Свято української книги та Всеукраїнська науково-практична конференція «VI

ОдесаБібліоСаміт» в Балті; традиційний конкурс «Краща книга виставки-форуму» тощо. Серед запрошених гостей – А. Курков, Л. Якимчук, А. Кокотюха, В. Пузік, Т. Федюк та інші. Ювілейний форум став платформою благодійних акцій зі збору книжок для поповнення бібліотечних фондів Одещини. Також відбулася чергова передача літератури до військових підрозділів (ініціатива «Бібліотека українського воїна»). Зокрема генеральний директор Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого О. Сербін разом із генеральною директоркою Одеської національної наукової бібліотеки І. Бірюковою особисто передали книги до Будинку офіцерів Південного оперативного командування.

20–22 червня у Дніпрі в стінах Центру сучасної культури після чотирирічної перерви відбувся V Міжнародний книжковий фестиваль *Book Space 2025*. В межах фокусної програми «Місця і корені» учасники дискусій обговорювали нову військову культуру, літературний бренд Дніпра, бум читачьких клубів, проблематику українського перекладу книжок. До подій долучилися, зокрема, історик В. Кіпіані, есеїст В. Єрмоленко, літературознавиця Т. Огаркова, письменниця С. Поваляєва, літературна критикиня Б. Романцова. Книжковий ярмарок надав змогу ознайомитися з ексклюзивними книжками та бестселерами українських видавництв, серед яких «Видавництво Старого Лева», «Вавилонська Бібліотека», «Видавництво», «Білка», «Наша ідея» та інші. Завершився фестиваль квартирником *PEN Ukraine* – невеликим музичним концертом, де українські письменники читали власні тексти під музичний супровід.

28 та 29 червня пройшли дві паралельні літературні події – «Поетичні читання Меридіан Запоріжжя» та «Поетичні читання Меридіан Харків», які організувала Міжнародна літературна корпорація *Meridian Czernowitz*. Обидва заходи мали на меті посилити культурну присутність сучасної української літератури в містах, що є символами незламності та опору. Мистецький проєкт об'єднав у Запоріжжі та Харкові літературно-дискусійні події за участі провідних українських письменників, серед яких Ю. Андрухович, С. Жадан, А. Любка, Ю. Паєвська (Тайра), А. Чех, П. Померанцев, Я. Черногуз, І. Цілик, О. Бойченко та інші. В межах читань відбулися національні прем'єри найновіших книжок, а саме: поетичних збірок військовослужбовиць Ю. Паєвської (Тайри) «Наживо» та Я. Черногуз «Нічийний шафран», прозової книжки про військову службу А. Чеха «Гра в перевдягання». На локаціях працювали книжкові крамнички, де можна було придбати новинки та поспілкуватися з авторами. Проєкт «Меридіан» реалізується за підтримки Фонду імені Роберта Боша та Українського інституту книги.

21–22 червня у Хмельницькому, в «Мистецькому дворіку» та у просторі «Кут», проведено другий літературний фестиваль «Літерія», спрямований на підтримку молодих митців. Програму склали книжковий ярмарок, презентації літературних новинок, поетичні читання та творчі зустрічі, зокрема, з письменницями К. Калитко й С. Тараторіною.

Бібліотечна справа. Читання

16–22 червня тривала Всеукраїнська інформаційно-просвітницька тематична акція «Національний тиждень читання», організована Українським інститутом книги. Цьогорічна тема – «Арабески книжкових шляхів». У фокусі події – дорослий читач, який прагне глибших літературних сенсів. Низку прямих етерів було спрямовано на привернення уваги до нехудожньої та жанрової літератури, а також висвітлення найактуальніших думок та ідей, викладених у нонфікшн-виданнях. В межах тижня читання відбулися дві онлайн-активності: «Бінго дорослої літератури», де учасники ділилися улюбленими книгами, а також онлайн-фестиваль художньої літератури за участі українських письменників.

24–30 червня в Україні вперше пройшов Тиждень незалежних книгарень, який мав на меті підтримати малі книжкові магазини, як важливі культурні осередки, та зміцнити зв'язки між читачами, авторами, видавцями й книготорговцями. Ця ініціатива об'єднала понад два десятки незалежних книгарень із різних міст України, які організували різноманітні події для читачів: книжкові членджі, тематичні зустрічі з письменниками, обговорення книжок, воркшопи, акції та розіграші. Програму заклади формували самостійно, втім брали участь у спільній інформаційній кампанії.

25 та 26 червня у Миколаєві відбувся XIII Міжрегіональний ярмарок бібліотечних інновацій «Бібліокре@тив – 2025». Цього року модератором виступила Миколаївська обласна бібліотека для дітей. До заходу долучилися бібліотекарі з Донецької, Запорізької, Миколаївської, Херсонської, Одеської областей, а також міста Ізмаїл (Одеська обл.). Ярмарок включав практичні сесії, творчі презентації та професійні діалоги, де фахівці ділилися креативними напрацюваннями та інноваційними ідеями у бібліотечній діяльності.

Кіномистецтво

6–13 червня у Києві в кінотеатрах «Жовтень» і «КІНО42», «Бурсі», *Ukrainka Gallery* та в онлайн-кінотеатрі *DocuSpace* пройшов XXII Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини *Docudays UA*, центральною темою якого став «Рідкісний ресурс». Мета кінофестивалю – сприяти захисту прав людини, утвердженню людської гідності як найвищої цінності, підвищенню громадянської свідомості в Україні та підтримці розвитку документального кіномистецтва. XXII *Docudays UA* охопив 12 програм – загалом понад 70 стрічок із 38 країн світу. В межах виставки «Як ми пам'ятаємо» секції *Docu/Синтез* було представлено 11 проєктів. Ще 43 події – дискусії, лекції, воркшопи, увійшли до програм *Docu/Про*, *Docu/Клас*, *Rights Now!* та «Архів Війни». Серед учасників – режисери М. Чернов, К. Горностай, А. Коваленко, А. Лукіч та інші. Українське документальне кіно, крім національного повнометражного конкурсу, можна було подивитися у програмах *Docu/Світ* і *Docu/Коротко*, а також у форматі спеціальних показів. Цьогоріч головний приз конкурсу *Docu/Світ* та приз *Audience Award* – вибір глядачів, здобув фільм М. Чернова «2000 метрів до

Авдіївки» (США, Україна). Правозахисне журі визначило роботу М. Чернова переможцем у номінації «Rights Now!». У конкурсі *Docu/Україна* нагороду отримала стрічка О. Журби «Пісні землі, що повільно горить» (Україна, Данія, Швеція, Франція). Спеціальну відзнаку конкурсу *Docu/Україна* надано фільму «З любов'ю з фронту» А. Коваленко (Польща, Україна, Чехія). Головний приз премії Андрія Матросова, заснованої організаторами *Docudays UA* на честь продюсера фестивалю, вручено Д. Пеньковій за кінокартину «Де мій бронік?». Журі Спілки кінокритиків України відзначило стрічку «Мілітантропос» режисерів Є. Сміт, А. Горлової, С. Мозгового (Україна, Австрія, Франція).

13–22 червня в Україні за підтримки Державного агентства України з питань кіно проведено XII Міжнародний фестиваль кіномистецтва для дітей і підлітків «Чілдрен Кінофест», що традиційно знайомить молоду аудиторію з найновішими європейськими стрічками та світовою кінокласикою. Амбасадоркою фестивалю у 2025 році стала співачка та композиторка С. Тарабарова. Покази пройшли одночасно в обраних кінотеатрах Києва, Вінниці, Житомира, Дніпра, Луцька, Львова, Одеси, Полтави, Тернополя, Хмельницького, Запоріжжя та Чернігова, а для онлайн-перегляду організатори підготували спеціальну програму «Найцінніший вантаж», присвячену захисту дитинства. Протягом десяти днів глядачам показали шість нових європейських картин Міжнародного конкурсу, ретроспективну програму, добірку фільмів-фіналістів Дитячого кіноконкурсу та торішнього переможця – пригодницьку комедію «Літо сюрпризів». 22 червня в столичному кінотеатрі «Оскар» відбулася церемонія закриття XII «Чілдрен Кінофесту» та нагородження лауреатів. Найкращі роботи Дитячого кіноконкурсу визначило професійне журі українських кінематографісток: режисерка Н. Ворожбит, акторка М. Кошкіна та продюсерка В. Сочивець. Переможці: Гран-прі – «Крила перемоги» (режисерки В. Васильєва, Е. Іваночко, З. Срібна, місто Хотин Чернівецької обл.); Найкращий анімаційний фільм у категорії 7–10 років – «Чаклунка Меган та Зубастик» (режисер Р. Голенко, Дніпро); Найкращий анімаційний фільм у категорії 11–14 років та Приз глядацьких симпатій – «В чому сенс життя» (режисерка З. Зеленська, Київ); Найкращий ігровий фільм у категорії 11–14 років – «Шукачі метеоритів» (режисерка О. Балацюк, Фастів Київської обл.). До фестивалю вже вдруге долучилося журі Спілки кінокритиків України у складі О. Волошенюк, Л. Новікової й А. Фролова, яке оцінювало мистецькі кіновисловлювання дітей та підлітків у дитячому кіноконкурсі. Дипломом нагороджено режисерку М. Захарову за стрічку «Кільцевий тролейбус» та учнів курсу «Стоп-моушн» школи «Мистецький мурашник» (Полтава) – «За глибоку повагу до спадщини минулого та створення виразного кіновисловлювання, що перетворює звичне коло на космічну орбіту мрії».

14–21 червня в центрі імені Івана Миколайчука у Чернівцях тривав четвертий фестиваль глядацького кіно «Миколайчук OPEN». Гасло фестивалю – «Людина в центрі історії». Насичена програма включала 70 українських і міжнародних стрічок, десятки прем'єр, індустриїну секцію, нову секцію «Миколайчук Kids» та інші активності. В межах події відбулася і традиційна

ретроспективна секція українських фільмів. Цьогоріч її присвячено байопікам. Наприклад, глядачі змогли подивитися біографічну стрічку про Миколу Лисенка «І в звуках пам'ять відгукнеться...» Т. Левчука (1986, сценарій – І. Миколайчук), яку відцифрували спеціально для фестивалю зусиллями Миколайчук OPEN, Довженко-Центру та культурно-мистецького центру імені Івана Миколайчука. До заходів секції «Миколайчук Kids» долучилося майже півтори тисячі дітей. Два десятки маленьких учасників з Чернівців разом із наставницею О. Мергут презентували на закритті пісочну анімацію, яку створили під час секції. У національному короткометражному конкурсі головну нагороду здобув «Останній (крайній) дубль» режисера О. Кібальника. Переможця обирали глядацьким голосуванням. Приз за найкращий сценарій короткометражного національного конкурсу отримала стрічка Д. Долеско «Злочин актриси Мариськіної». Спеціальною відзнакою національного конкурсу «New Vision Award» нагороджено фільм М. Шкрабалюк «Територія дитинства». Найкращою режисерською роботою у цій секції визнано картину «Навчи нас літати» Л. Сивицької, а спеціальний приз – у поетичного кіно «Чорничне літо» М. Кондакової. Фільмом-закриттям Миколайчук OPEN 2025 стала історична драма «Троє» режисера І. Кравчишина. У широкий український прокат стрічка вийде 21 серпня.

18 червня у київському Довженко-Центрі в межах ретроспективної програми «Поетичне кіно. Витоки», що досліджує зародження та розвиток українського поетичного кіно, відбувся показ фільму С. Параджанова «Українська рапсодія». Стрічку 1961 року представила кінознавиця Я. Дудко.

19 червня на великі екрани країни вийшла документальна картина режисерки К. Горностай «Стрічка часу».

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,16. Б/т. Зам. 52. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12